



Pázmány Law Working Papers
2014/11

Tattay Levente

**Európa 2020 Projejt és a Horizont
Program**

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Pázmány Péter Catholic University Budapest
<http://www.plwp.jak.ppke.hu/>

Tattay Levente¹

EURÓPA 2020 PROJEKT ÉS A HORIZONT PROGRAM

1) AZ EU LISSZABONI STRATÉGIÁJA

A) A Lisszaboni Stratégia koncepciója

Mint ahogy az ismert, az Európai Unió új, aktuális célkitűzéseit az innováció politika vonatkozásában az EU országok állam és kormányfőinek lisszaboni csúcsertekezlete hirdette meg.^{2,3}

.A Lisszabon Stratégia az EU gazdaságpolitika célkitűzéseit fektette le a 2010-2020 közötti 10 éves időszakra⁴, amely az EU innovációs politikája és a szellemi alkotásokkal kapcsolatos tevékenységének alakulása szempontjából is meghatározó jelentőségű volt. *A Lisszabonban meghirdetett stratégia megvalósítását szolgálta a 6. keretprogram és a 2002-2006-os innovációs akcióprogram.*^{5,6}

Az Európai Unió innovációs tevékenysége szempontjából különös jelentőséggel bír a legjelentősebb versenytársak fejlettségi szintjének elérése, azok megelőzése.

A kezdeményezés célja az volt, hogy hátrányát behozva az EU 2010-re a világ legversenyképesebb és legdinamikusabb tudásalapú gazdasága legyen, amely képes lesz fenntartható növekedést, több és jobb munkahelyet és a mainál nagyobb léptékű társadalmi kohéziót teremteni. Ennek érdekében a tagállamok a korábbinál szorosabban kezdték összehangolni gazdaságpolitikájukat és a közös iránymutatások mentén, határidőhöz kötött célkitűzéseket is megfogalmaztak. A 2001. júniusi Göteborgi csúcson a lisszaboni stratégiát kiegészítették a fenntartható fejlődés stratégiájával.⁷

¹ A tanulmány a TÁMOP-4.2.1.B-11/2/KMR -2011-0002 (Tudományos kutatások kibontakoztatása a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen) támogatásával készült.

² A lisszaboni csúcstalálkozóra 2000. március 21-24. között került sor.

³ A lisszaboni csúcstalálkozó legfontosabb célkitűzései:

- Az Uniót a világ legversenyképesebb és legdinamikusabb tudásalapú társadalmává teszik.
- Az előremenetelt minden évben áttekintik.
- Európai Kutatási Térség létrehozása.

⁴ Az *EU Lisszaboni csúcstalálkozója meghirdetett célja az volt, , hogy az EU 2010-re a világ legversenyképesebb, legdinamikusabb tudásalapú gazdasága legyen*

⁵ Siegler András: *Tudomány-technológia-integráció. Védjegyvilág. 2001/3.*

⁶ *The 6th framework programme of the European Community.*

⁷ Horváth Zoltán. *Kézikönyv az Európai Unióról*, nyolcadik átdolgozott kiadás, Budapest, HVG ORAC, 2011, 663old:.

A lisszaboni cél 10 éves reformfolyamatot indított be. Azonban érzékelhető, hogy a lisszaboni terv a célkitűzéshez vezető eszköz-lépéseket nem jelöli meg, ezért konkretizáló megoldásra volt szükség.

Ezért született 2002-ben a barcelonai célkitűzés⁸, amely deklarálja, hogy 2010-re az EU-nak átlagában (tehát nem tagállami szinten) a GDP 3%-át kell K+F-re fordítani, a vállalati szféra 2/3-os (2%) és az állami szféra 1/3-os (1%) hozzájárulása mellett. A 3%-os cél sem túlságosan sok, mégis komoly célkitűzés, mert az ezredfordulón a K+F ráfordítási EU átlag csupán 1,9%. volt.

Az állami és vállalati szféra aránya spontán módon kialakult Japánban és USA-ban is, de az európai K+F szféra tradicionálisan sokkal nagyobb mértékben támaszkodik a központi forrásokra.

A Lisszabonban elfogadott stratégia támogatására szolgált az Innovációs Akcióterv, amely arra irányul, hogy az Európai Regionális Fejlesztési Alap ERDF⁹ strukturális célú ráfordítását, az innováció előmozdítására irányítsa.¹⁰

B) A kitűzött célok elérésének meghiúsulása

Már 2004-ben kiderült, hogy a Lisszaboni Stratégia által elindított fejlődés – bár voltak eredmények – nem volt elég gyors és nem volt elég koordinált.¹¹

A Lisszaboni Program nem megfelelő teljesítését az EU-ban több szinten is értékelték és megállapították, hogy a kitűzött célok nagy része nem teljesült, másrészt azokat lehetetlen volt 2010-ig teljesíteni.^{12,13}

A lisszaboni stratégia kudarcának további okait a szakemberek az alábbiakban vélik megtalálni.

- A lisszaboni stratégia féloldalasnak volt tekinthető, az szinte egészében az ipar-, illetve a gazdaságfejlődés eszközeiről és feltételeiről szól, mint amilyenek a megfelelő munkaerő, piaci viszonyok és az oktatás, a K+F és az innováció felfuttatása az információs gazdaság elterjesztése, vagy a fejlődés egyenletesebb térbeli elosztása.

- *Tartalmi kérdések így, hogy a gazdaság tudásalapú legyen, illetve, hogy magasabb hozzáadott értékű szektorok felé mozduljon el, nem kaptak megfelelő hangsúlyt.¹⁴*

⁸ A barcelonai csúcsértekezlet (2002. március 15-16.) A lisszaboni menetrend és a külügyek felülvizsgálata történt meg..

⁹ European Regional Development Fund, az EU strukturális alapjainak a legnagyobbika, amelyet 1975-ben hoztak létre a Közösségen belül a regionális jellegű gazdasági és társadalmi különbségek csökkentésére, a gazdaságii és társadalmi kohézió erősítésére.

¹⁰ *Competition and Innovation Framework*

¹¹ Madari Ákos (szerk.): *Európa 2010. Euro Info Service. Budapest, 2004. 80. oldal.*

¹² Sapiér és Wim Kok jelentés és az Európai Tanács hivatalos értékelése. 2004.

¹³ *A tanulmányok között legjelentősebb Wim-Kok. 2004: Facing the Challenge – The Lisbon Strategy for Growth and Employment. Report from the High Work. Group Chaired by WIM KOK. Commission of the European Communities, Brussels, November 2004. 51. o.*

- A lisszaboni program további alapvető hiányosságának tekintik, hogy az figyelmen kívül hagyta a keleti bővülést. Nem szabad elfelejteni, hogy 2004-ben és 2007-ben az innováció terén igen gyengén teljesítő államok (pl. Románia és Bulgária), csatlakoztak az EU-hoz.

A fejlődés nem egyenletes, a skandináv államok minden további nélkül teljesítették, sőt túlszárnyalták a lisszaboni előirányzatokat, a fejletlenebb kelet-európai országok messzire vannak a kívánt céloktól. A felzárkózás az EU-n belüli konvergenciának és az újonnan csatlakozott EU államok által történő konvergencia szintek teljesítésének kérdése.¹⁵

2004-be a K+F téren hátrányban közép-és kelet európai államok csatlakozása következtében az innováció finanszírozása 1,85 %-ra csökkent. Az elmaradás az USA vonatkozásában nem változott, sőt míg 1994-ben az Egyesült Államok GDP-jéhez viszonyítva 77%-ot értek el, az EU K+F kiadásai ez az arány 2004 - Ben 72%-ra csökkent.¹⁶

C) Az új Lisszabon Stratégia

A Lisszaboni Stratégia félidei felülvizsgálatakor 2005-ben gyakorlatilag beismerték, hogy az eredeti célkitűzés túl ambiciózus volt, ezért a stratégia megújításával a reálisan meghirdetett cél az lett, hogy az Európai Unió gazdasága képes legyen fenntartható fejlődésre és fokozza versenyképességét. Mindennek eléréséhez az eredeti célokat a növekedés és foglalkoztatás területére koncentrálták.¹⁷

Az új Lisszaboni Stratégia a korábbinál sokkal világosabb képet ad arról, hogy milyen segédeszközök szükségesek az új gazdasági- és az iparfejlődés pályára állításához. A stratégiát 2005-ben átdolgozták A nemzeti felzárkózási stratégiákhoz adott háttéranyag hat új kulcsfontosságú célkitűzést jelölt meg, az alábbiak szerint:¹⁸

- a foglalkoztatás növelése,
- a K+F kiadások növelése,
- az innováció jobb feltételeinek megteremtése,
- a közpénzügyek rendbetétele,
- az erőforrások fenntartható használata,
- az üzleti klíma megjavítása.¹⁹

¹⁴ Török Ádám: Iparfejlődési lehetőségek, versenyképesség és jövőkép (ipar- és versenypolitika az Európai Unióban). In: Forgács Imre (szerk.). Európai Tükör. Jubileumi Évkönyv. 1996-2006. Nemzeti Fejlesztési Hivatal. Budapest, 2007. 247-248. oldal.

¹⁵ Nem lehet olyan államoktól csodát várni, akik a nemzeti jövedelem 60-70%-át költik adósságtörlesztésre, továbbá . 5-10%-os inflációval és magas éves költségvetési hiánnyal küzdenek.

¹⁶ Horváth Zoltán. .Kézikönyv az Európai Unióról,nyolcadik átdolgozott kiadás,2011,663old 617.oldak

¹⁷ Horváth Zoltán. .Kézikönyv az Európai Unióról,nyolcadik átdolgozott kiadás,Budapest,HVG ORAC, 2011,663old:

¹⁸ ECFINIEPC 2005: Report on the Lisbon National Reform Programmes. 2005. ECFINIEPC (2005) REP55392 final Brüssels, November 23. 2005.

¹⁹ A lisszaboni prognózis ellehetetlenülését egyesek az európai integráció történetének legnagyobb kudarcaként értékelik.

D) az EU 2007-2013 évre szóló kutatási és technológia fejlesztési keretprogramja

A Lisszaboni stratégia módosított célkitűzéseit tükrözi az EU 2007-2013 évre szóló kutatási és technológia fejlesztési keretprogramja.

- egyrészt soha nem látott nagyságú összeget, összesen 50,5 milliárd EUR-t t (évente több mint 7 milliárd EUR-t fordítottak a program célkitűzéseire)²⁰
- másrészt a vállalati kutatási projektek költségvetésének 50 %-át, ezen belül a kis-és középvállalatok fejlesztéseinek 75%-át fedezték
- komoly gondot fordítottak a kutatási projektekben és pályázatokban való részvételekre
- specifikus fejezetei: együttműködés, ötletek, emberek, kapacitások
- speciális szakterületei információs és kommunikációs technológiák, nanotudományok, nanotechnológia, űrkutatás, humán tudományok, éghajlatváltozás kutatása.

Ahhoz képest, hogy a 7. keretprogram több mint 50 milliárd EUR költségvetési támogatást kapott a versenyképességi és innovációs keretprogram (2007-2013)²¹ viszonylag alacsony 3,6 milliárd EUR összegű költségvetésből gazdálkodott.²²

2) AZ EURÓPA 2020 STRATÉGIA²³

A Lisszaboni stratégia folytatásaként ismerték el 2010-2020 közti időszakra vonatkozólag az Európa 2020 stratégiát.²⁴ E Programnak alapvető célkitűzése változatlanul a lisszaboni alapcélkitűzések megvalósítása volt, különösen pedig az, hogy az EU államai 2020-ig valósítsák meg a barcelonai csúcson meghatározott célkitűzést a kutatás-fejlesztési ráfordítások 3%-ra emelését.²⁵ Az Európa 2020 stratégia mögött majdnem 20 év uniós szintű innovációs politika és figyelemre méltó eredmények állnak. Az eltelt idő alatt Európa innovációs teljesítménye folyamatosan javult. A világ – és az innováció – azonban gyorsan változik. A Bizottság ezt figyelembe véve terjesztette elő – az Európa 2020 stratégia részeként – az „Innovatív Unióra” irányuló javaslatát.

²⁰ Horváth Zoltán. Kézikönyv az Európai Unióról, nyolcadik átdolgozott kiadás, Budapest, HVG ORAC, 2011, 663. old.

²¹ Competitiveness and Innovation Framework Programme-CIP. A Lisszaboni Stratégia alapján megvalósuló program, amely a következő három részprogramból áll: Vállalkozási és Információs Program, az Információs és Kommunikációs Technológiák Támogatásának Programja, valamint az Intelligens Energia-Európa Program

²² Zöld könyv; Kihívásból lehetőség: az európai uniós kutatás és innováció finanszírozás közös stratégiai kerete felé Brüsszel, 2011. 2.9. COM (2011)48 végleges; európai uniós kutatás-és innováció finanszírozás és kezdeményezések a jelenlegi programozási időszakban. (2007-2013)

²³ Európa 2020: Az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés stratégiája. COM (2010) 2020

²⁴ Szabó Marcell - Lános Petra - Gyeney Laura (Szerk): Uniós szakpolitikák, Budapest Szent István társulat: 125. old.

²⁵ Európa 2020: intelligens, fenntartható és inkluzív növekedési stratégia. COM(2010) 2020

Az Európa Tanács 2010. június 17-i ülésén fogadták el a tagállamok az EURÓPA 2020 stratégiát.²⁶ Az EU intelligens, fenntartható és inkluzív fejlődése megvalósítása céljából öt számszerűsített célt tűztek ki, amelyek közül az első két cél megvalósítása közvetlenül az innovációt segíti elő.

A) a kutatás-fejlesztés feltételeinek javítása, olyan értelemben, hogy a köz- és magánszféra beruházásai együttes mértéke elérje a GDP 40 %-át;

B) a képzettségi szint javítása, mely feltételezi annak elérését, hogy 10 % alá csökkenjen a korai iskolaelhagyók aránya és 40 % fölé emelkedjen a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya,

C) a 20-64 éves korosztály foglalkoztatottságának 75%-ra emelése;

D) az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának az 1990-es szinthez képest 20 %-os csökkentése, a megújuló energiaforrások arányának 20%-kal való növelése a teljes energiafogyasztásban és az energia hatékonyság 20 %-kal növelése; és végül

E) a társadalmi befogadás erősítése, mindenek előtt a szegénység csökkentésével és 20 millió ember kiemelése a kirekesztődés fenyegetettségéből.

Az Európa 2020 Stratégia **hét zászlóshajó kezdeményezést tartalmaz**, amelyből a következő három közvetlen kutatási és innováció fejlesztési rendeltetéssel bír:

a) „**Innovatív Unió**” program²⁷ az Európa 2020 távlati terv lényeges része, amelynek a célja az innováció és kutatás finanszírozási feltételeinek javítása. Az EU jövőbeli életszínvonala attól függ, hogy képesek-e innovatív megoldásokat találni a termékek, szolgáltatások, valamint a gazdasági és társadalmi folyamatok és modellek számára. Az innováció ezért került az Európa 2020 stratégia középpontjába, amelynek egyik kiemelt kezdeményezése az Innovatív Unió.

b) „**Európai digitális menetrend**”, ennek célja az egységes digitális piac előnyeinek kihasználása,

c) „**Iparpolitika a globalizáció korában**”, amelynek a célja a vállalkozások, különösen pedig a kis- és közepes vállalkozások üzleti környezetének javítása.²⁸

3)AZ INNOVATÍV UNIÓ PROGRAM

A) A Program lényege és céljai

Az e területet célzó támogatások iránti uniós szintű versenynek köszönhetően Európa legjobb kutatói és az innovációval foglalkozó szakemberei dolgozták ki.

²⁶ [http:// eu.kormany.hu/europa-2020-strategia](http://eu.kormany.hu/europa-2020-strategia)

²⁷ Az Európa 2020 Stratégia kiemelt kezdeményezése: Innovatív Unió COM(2010) 546.

²⁸ A további zászlóshajó programok:

„Mozgásban az Ifjúság”, amelynek a célja az oktatási rendszerek teljesítményének növelése;

„Erőforrás hatékony Európa”, amelynek célja a fenntartható fejlődés növelése;

„Szegénység elleni platform”, amelynek célja a szociális és területi kohézió növelése

Új gazdaságpolitikai koordinációs mechanizmus

A program felvállalja korunk legfőbb problémáival

- az energiával,
 - az élelmezésbiztonsággal,
 - az éghajlatváltozással és az
- idősödő népességgel összefüggő kérdéseknek megoldására irányuló erőfeszítéseket.

A kutatás és az innováció új munkahelyeket teremt, hatására növekszik a jólét, és emelkedik az életszínvonal. Ugyan az EU számos technológia terén világelső szerepet tölt be, egyre nagyobb kihívások elé állítják mind az eddigi, mind a feltörekvő gazdaságú versenytársai.

Az Innovatív Unió kezdeményezés az európai erőfeszítéseket – és az Unióon kívüli országokkal folytatott együttműködést – a fent említett fő kihívásokra összpontosítja. A kezdeményezés a közszféra bevonásával igyekszik majd ösztönözni a magánszférát, és elhárítani az ötletek megvalósítását és piacra jutását megnehezítő akadályokat.

Legnagyobb problémáknak minősülnek:

- a forráshiány,
- a kutatási rendszerek és a piacok szétaprózódása,
- az innovációt ösztönző közbeszerzések potenciáljának kihasználhatatlansága és a
- szabványalkotás lassúsága.

Az „Innovatív Unió” az Európa 2020 stratégiában felvázolt és a társadalom egészét érintő főbb kihívásokra megoldást kínáló innovációra összpontosít. A program megcélozza, hogy az innovációs ciklusba valamennyi érintett felet és régiót bevonja.

Máire Geoghegan-Quinn, a Bizottság kutatásügyért, innovációért és tudományért felelős tagja, valamint Antonio Tajani ipar- és vállalkozáspolitikai biztos, a Bizottság alelnöke így fogalmazott: *„A válságból kilábalva, a kegyetlen világgpiaci verseny szorításában egyre sürgetőbb, hogy előrelépjünk az innováció területén. Ha nem alakítjuk át Európát innovatív Unióvá, gazdaságainkra az enyészet vár, ötleteink és tehetségeink pedig veszendőbe mennek. Az innováció központi szerepet játszik mind a fenntartható növekedési pályára állás, mind társadalmunk méltányosabbá és környezet központúbbá tétele szempontjából. Európa innovációs teljesítményében elsöprő változásnak kell bekövetkeznie ahhoz, hogy olyan időálló, jól fizetett munkahelyeket teremthessünk, amelyek kiállják a globalizáció nyomását.”*²⁹

Az Innovatív Európa programot, amelyet mint hosszútávú politikai programot hirdettek meg, az EU hivatalos dokumentumai és zöld könyvei³⁰ alapján lehet értelmezni.

Az Innováció fejlődésével foglalkozó legfontosabb dokumentumok:

Az Innováció szabadalmaztatás útján történő fejlesztéséről, 1999,

²⁹ Sajtó tájékoztató: Máire Geoghegan-Quinn, a Bizottság kutatásügyért, innovációért és tudományért felelős tagja, valamint Antonio Tajani ipar- és vállalkozáspolitikai biztos, a Bizottság alelnöke az Innovatív Unió program indításakor tett nyilatkozata; Europa Press releases-Innovatív Unio http://europa.eu/rapid/press-release_IP-10-1288_hu.htm

³⁰ A zöld könyvek az Európai Bizottság által kiadott vitaindító dokumentum, amelynek a célja rámutatni az adott szakterület legfontosabb megoldandó problémáira, másrészt kezdeményezi az adott ágazati politikában érintetteknek, hogy fejtsék ki álláspontjukat, hogy milyen uniós intézkedésekre van szükség az adott területen. A zöld könyvek kapcsán elinduló vita gondolatai, javaslatai és visszajelzései figyelembevételével kezdeményezi később a Bizottság az adott szakterületen szükségesnek ítélt jogalkotási és egyéb lépéseket,

Digital Agenda 2010,³¹

A szellemi tulajdon-jogok egységes piaca 2011,³²

Zöld Könyv: Európai Kutatási Térségről 2007,³³

Zöld könyv: Szerzői jogok az innovációs társadalomban,³⁴ 2008

Zöld Könyv: Európai kreativitás 2010,³⁵

Zöld Könyv: Az európai innováció finanszírozásáról 2011,³⁶

Zöld könyv: A digitális piac 2011³⁷

Célkitűzései a következők:

- 1) az Európai Innováció szervezeti feltételeinek biztosítása;
- 2) Európa Kreatív potenciáljának jobb kihasználása, egységes innovációs piac megteremtése és működtetése,

3 az Innováció finanszírozási feltételeinek javítása;

- 4) a társadalmi és földrajzi egyenlőtlenségek megszüntetése,
- 5) munkahelyek teremtése, nevezetesen 3,7 millió új munkahely megszervezése³⁸

AD 1) Az Európai Innováció szervezeti feltételeinek biztosítása

Ez jelenti Európa tudásalapjának erősítését és a széttagozottság csökkentését a kiválóságon alapuló oktatás és a kompetenciák fejlesztésének támogatásával, az Európai Kutatási Térség továbbfejlesztésével. E körbe tartozik az Európai Innovációs és Technológiai Intézet kiemelt támogatása. Az Innováció szervezet feltételeit az alábbiak szerint kívánják javítani.

A) Innovációs termékek bevonása a közbeszerzésbe – az állami szervek évente több mint két milliárd eurót költenek áruk, munkálatok és szolgáltatások beszerzésére. Az összegből kevés innovatív terméket és szolgáltatást vásárolnak, ami óriási elvesztegetett lehetőség.

B) Tervezőközpontú gondolkodásmód- A tervezés egyre elismertebb szakterület és tevékenység, amelynek fontos szerepe van abban, hogy az ötletekből vonzó és minőségi piacképes termék váljon.

A szolgáltatásokra, rendszerekre és szervezetekre alkalmazva a felhasználó központú tervezés ösztönzi az új vállalati modellek és szervezési formák létrehozását, valamint az egyéb nem technológiai jellegű innovációs formák kialakítását.

³¹ A Digital Agenda for Europe: COM (2010) 245 of 19.05.2010

³² A szellemi tulajdon-jogok egységes piaca - A kreativitás és az innováció ösztönzése Európában a gazdasági növekedés elősegítése, minőségi munkahelyek teremtése, valamint kimagasló színvonalú termékek és szolgáltatások biztosítása céljából. COM(2011) 287 végleges, 2011.5.24.

³³ Zöld Könyv :Európai Kutatási Térség,új perspektívák,Brüsszel 4.4.(2007)161 végleges

³⁴ Zöld könyv Szerzői jogok az innovációs társadalomban,.Brüsszel 16.7.2008. KOM(2008) 466 végleges

³⁵ Zöld Könyv:A kulturális és kreatív iparágak potenciáljának felszabadításáról;Európai Bizottság,Brüsszel.2010.4.27.COM,(2010)183 végleges

³⁶ Zöld könyv Kihívásból lehetőség:az európai uniós kutatás és innováció finanszírozás közös közös stratégiai kerete felé;Brüsszel, 2011.2.9. COM(2011)48 végleges

³⁷ Zöld könyv az audióvizuális művek európai uniós online terjesztéséről: a digitális piac lehetőségei és kihívásai, Brüsszel 2011.7.13.COM(2011) 427 végleges.

³⁸ A kutatás és Innováció finanszírozásának növekedése a 3%-ra megnőtt GDP—hez igazodva 3,7 millió új munkahely teremtését jelenti 2025-ig.

C) Az Európai Kutatási Térség továbbfejlesztése Eredetileg a Tanács 2000. január 25-i ülésén fogadta el és hagyta jóvá a kezdeményezést.³⁹

Az Európai Kutatási Térség a lisszaboni stratégia alapján az EU fő célkitűzése lett az európai kutatók és kutatások összekapcsolására és együttműködésére alapozó Térség megvalósítása, amellyel arra is rá kívánják irányítani a figyelmet, hogy a tudásalapú társadalom kialakításában a kutatásnak és technológia fejlesztésnek meghatározó szerepe van.⁴⁰

2000-től az EU kitűzte az Európai Kutatási Térség (ERA – European Research Area) modelljének gyakorlatba való megvalósítását. Az Európai Bizottság számos intézménnyel, iparvállalattal és tudóssal konzultálva akciótervet dolgozott ki, amellyel az európai kutatás dinamikusabbá tehető. Ennek alapvető módját az akcióterv a regionális – nemzeti – összeurópai szintű kutatómunka nyitottabbá tételében és hatékonyabb koordinációjában, a kutatói mobilitás növelésében, a kutatási infrastruktúra jobb kihasználásában jelöli meg, hiszen így a meglévő erőforrások kiaknázásának hatékonysága számottevően növelhető és létrehozható a „kutatás belső piaca”.

Az EU 2003-ban megkezdte az Európai Kutatási Térség (ERA-European Research Area) kiépítését.⁴¹

Prioritásai:

- nagy laboratóriumok közös működtetésének és finanszírozásának kidolgozása,
- összehangoltabb közösségi és nemzeti tudománypolitika kidolgozása, szorosabb együttműködés nemzetközi K+F szervezetekkel,
- befektetések ösztönzése a K+F területén, közvetlen támogatási rendszer fejlesztése, szabadalmi rendszer modernizálása, kockázati tőke bevonása.⁴²

Az Európai Kutatási Térség aktuális célkitűzéseit Zöld Könyv fogalmazta meg 2007-ben.⁴³

Eszerint a legfontosabbak:

A) kompetens kutatók mobilitásának fokozása, intézmények, szakterületek és országok között;

B) világszínvonalú kutatási infrastruktúra, amely különösen az elektronikus kommunikációs infrastruktúra új generációinak köszönhetően-integrált hálózatban fejlődik és hozzáférhető Európa és a világ kutatócsoportjai számára;

³⁹ Az európai kutatás eredményeinek és szaktudásának hatékony terjesztése regionális és helyi szinten, a régiók szerepének erősítése.

⁴⁰ Horváth Zoltán: Kézikönyv az Európai Unióról, nyolcadik átdolgozott kiadás, Budapest, HVG-ORAC, 2011, 642. old.

⁴¹ Siegler András: Az Európai Kutatási Térség és Magyarország; Európai Tükör. 2003/5.

⁴² Kende Tamás- Szűcs Tamás(szerk): Európai közjog és politika, Budapest, Osiris, 2002, 154., 423. oldal.

⁴³ Zöld Könyv, Európai Kutatási Térség, új perspektívák KOM (2007) 161 végleges

C) kiváló kutató intézmények, amelyek eredményes állami-magán együttműködés és partnerségek részesei, és a kutatási és innovációs klaszterek- ideértve a virtuális közösségeket is –magját alkotják, elsősorban interdiszciplináris területekre szakosodnak és emberi és pénzügyi erőforrások kritikus tömegét vonzzák magukhoz;

D) eredményes tudásmegosztás; különösen a közfinanszírozású kutatás és az ipar között;

-megfelelően koordinált kutatási programok és prioritások; ideértve a kutatás jelentős nagyságú, európai szinten programozott közfinanszírozását, amelyhez közös prioritások, összehangolt végrehajtás és közös értékelés is tartozik;

E) az Európai Kutatási Térség megnyitása a világ felé, különös hangsúllyal a szomszédos országokra, illetve határozott elkötelezettség a mellett, hogy Európa a globális kihívásokat partnereivel együtt kezelje⁴⁴.

Az EU azon fáradozik, hogy 2014-re megújítsa, új feltételekkel működtesse az Európai Kutatási Térséget, amely lehetővé teszi majd azt, hogy a kutatók az Unión belül bárhol dolgozhassanak, és elősegíti majd a határokon átívelő együttműködést is.

D) Az innováció központi intézményrendszerének modernizálása

Az Innovatív Európa kezdeményezésben kiemelkedő szerephez jutnak

a) Közös Kutatóközpont (JRC)⁴⁵

A Közös Kutatóközpont hét európai kutatóintézetből álló hálózat

b) Európai Kutatási Tanács (ERC)

Az Európai Kutatási Tanács (ERC)⁴⁶ a „felderítő kutatást” támogatja (ez a kifejezés az alapkutatás új értelmezését tükrözi, amely egyrészt arra utal, hogy a tudományos és technológiai alapkutatás rendkívül fontos a gazdasági és társadalmi jólét szempontjából, másrészt pedig arra, hogy az ismeretek jelenlegi határain és azokon túl végzett kutatás természeténél fogva kockázatos vállalkozás, (amely új és komoly kihívást jelentős kutatási területeken ér el eredményeket), arra ösztönözve a tevékenységi területükön legjobbnak számító, valóban kreatív tudósokat, kutatókat és mérnököket, hogy lépjék át a tudás és a tudományágak kialakult határait.⁴⁷

c) Európai Innovációs és Technológiai Intézet

⁴⁴ Az előző jegyzetben ismertetett Zöld Könyv összefoglalásából

⁴⁵ A JRC az atomenergiáról és az atomenergia biztonságosságáról végzett kutatásokon túl bizonyos technológiákat is kifejlesztett. Példaként említhető a műholdas távérzékelő technológia, amelynek segítségével észlelni lehet, hogy a fejlődő országokban, hogy hol fogja élelmiszerválság felütni a fejét, tehát hol lesz szükség uniós élelmiszersegélyre.

⁴⁶ European Research Council; az EU saját kutatásait végző, öt európai városban felállított hét különböző kutatóintézetből álló, mintegy 2000 kutatót foglalkoztató hálózat.

⁴⁷ Az Európai Kutatási Tanácsnak a kutatók által javasolt kutatásokra, alulról jövő kezdeményezésekre épülő módszere lehetővé teszi a kutatók számára, hogy az egyes kutatási területeken új lehetőségeket és új kutatási irányokat ismerjenek fel, ahelyett, hogy a politikusok által kijelölt kiemelt célokat követnék.

Az Európai Innovációs és Technológiai Intézet⁴⁸ célja, hogy „tudományos és innovációs társulások” létrehozása révén elősegítse a tudományos eredmények mielőbbi kereskedelmi alkalmazását.⁴⁹ Az intézet Budapest székhellyel 2008-ban jött létre. Feladata, hogy összekösse a vállalatok, egyetemek és kutató intézetek „tudásháromszögét”.⁵⁰ Az intézet budapesti központja mellett további, mintegy hat tudás-és innovációs közösségnek (Knowledge and Innovation Communities-KIC) kell létrejönnie különböző helyszíneken.⁵¹

AD 2) Európa Kreatív potenciáljának jobb kihasználása, egységes innovációs piac megteremtése létrehozta

a) Itt meghatározó módon fontos a **jó ötletek piaci érvényesülésének** megalapozása az innovatív vállalatok finanszírozáshoz jutásának megkönnyítésével, az egységes innovációs piac megteremtésével, a nyitottság elősegítésével és Európa kreatív potenciáljának kihasználásával.

b) **Európai tervezési innovációs kezdeményezés megvalósítása.** A nyílt és rugalmas platform célja konkrét javaslatok kidolgozása arról, hogy a tervezési, a felhasználói és egyéb nem technológiai jellegű szempontok hogyan integrálhatók az innovációs szakpolitikába és a hozzá kapcsolódó támogatási stratégiákba.

c) **Innováció a közszektorban** – az uniós tagállamok innovációs teljesítményét mérő és a tagállami szakpolitikai intézkedésekhez ösztönzőket és példákat biztosító *európai innovációs eredménytábla* sikerére építve bevezetjük az európai közszektor innovációs eredménytábláját. A kezdeményezés célja a közszektorbeli innováció jellegzetességeivel kapcsolatos információk, később pedig a hatékony szakpolitikai döntéshozatal bizonyítékának és a teljesítményértékelés módjának megosztása.

d) **Társadalmi innováció** – A Bizottság 2011-ben a társadalmi innováció területén *európai kísérleti kezdeményezést* indít, amelynek célja, hogy szakértői háttérrel és virtuális hálót biztosítson a szociális vállalkozások, a polgárok és a nonprofit ágazatok számára.⁵²

AD 3) Az Innováció finanszírozási feltételeinek javítása, az innovációfinanszírozás közös stratégiai kerete

⁴⁸ European Institute of Innovation and Technology. Az intézet budapesti központja mellett további, mintegy hat tudás-és innovációs közösségnek (Knowledge and Innovation Communities-KIC) kell létrejönnie különböző helyszíneken.

⁴⁹ Az egyetemek, kutatóintézetek, vállalkozások, alapítványok és más szervezetek együttműködésének újszerű formája ez. A társulások tevékenységének fő csapásirányát az éghajlatváltozás, a megújuló energiaforrások, illetve az információs és kommunikációs technológiák következő generációja jelentik.

⁵⁰ Horváth Zoltán.: Kézikönyv az Európai Unióról, nyolcadik átdolgozott kiadás, Budapest, HVG-ORAC, 2011, 640 old.

⁵¹ A tudás és innováció közösségeknek (Knowledge and Innovation Communities=KIC) a feladata a hosszútávú társadalmi és gazdasági kihívásokra adandó válaszok kidolgozása.. Az első három KIC felállításáról 2009 decemberében döntöttek ,amelyek klímaváltozással, az energetikával valamint az infokommunikációval foglalkoznak.

⁵² Azzal a céllal, hogy a társadalmi innovációval foglalkozó szakemberek munkájához szakértői háttérrel biztosítson, európai kísérleti kezdeményezést indított a társadalmi innováció területén, és javasolni fogja, hogy az Európai Szociális Alap programjai jobban összpontosítsanak a társadalmi innováció kérdéskörére. Egyeztetni fog a szociális partnerekkel arról, hogy hogyan lehetne az innovatív gazdaság működési elvét valamennyi foglalkoztatási szintre kiterjeszteni.

Az innováció finanszírozás elősegítésének jobb átgondolása céljából az Európai Bizottság Zöld Könyvet bocsátott ki, amelynek az alapvető elgondolása az innováció finanszírozás stratégiai keretének létrehozása.⁵³

Az előző bekezdésben említett Zöld Könyv 4.1 pontja értelmében az Európai Unió szintjén a kutatást és innovációt támogató különböző programok a teljes innovációs körforgásra kiterjednek, de gyakran egymástól függetlenül fejtik ki hatásukat. A költségvetés felülvizsgálata az előre lépést a közös stratégiai keret kialakításában határozta meg. Ez a keret a 7. keretprogram, a versenyképességi és innovációs keretprogram, valamint az innováció területét érintő különböző uniós kezdeményezések alapján működik. Ide kell sorolni az EIT-⁵⁴ en keresztül nyújtott európai uniós kutatás- és innováció finanszírozás teljes skáláját, következetes célrendszert és közös stratégiát az összes érintett törekvés számára

A hatékony finanszírozás megköveteli az anyagi források egyesítését. A források koncentrációja olyan konkrét kezdeményezések alapján valósul meg, mint az ún. „európai innovációs partnerségek” útján, amelyek célja kettős: valamennyi (a keresleti és a kínálati oldalon megjelenő) akadály felszámolása, illetve annak mihamarabbi elérése, hogy az innováció előnyeit az európaiak a mindennapjaikban élvezhessék.

A finanszírozás javításának alapvető elképzelése az, hogy a vállalkozások növeljék kutatás-fejlesztési ráfordításait. Mint ahogy az ismeretes a vállalati szektornak az elképzelések szerint kétharmaddal kellene részesednie a GDP 3% -ának megfelelő K+ F intenzitásra vonatkozó célkitűzés teljesítéséből.⁵⁵

AD 4 A társadalmi és földrajzi egyenlőtlenségek megszüntetése

Annak biztosításával, hogy az Unió egésze élvezhesse az innováció előnyeit, intelligens (vagyis hatékonyabb forrásfelhasználást eredményező) szakstratégiák bevezetésével és az innovációnak a közszektorban és a társadalomban történő előmozdításával általános hatékonyságnövekedést kívánnak elérni.

A különbségek megszüntetését szolgálják a strukturális⁵⁶ és kohéziós alapok, amelyeknek⁵⁷ alapvető célja a fejlődésben lemaradt államok felzárkóztatása. Az Európai Unió költségvetésének, mintegy 1/3-át teszik ki a strukturális és kohéziós alapokból nyújtott támogatások.⁵⁸ Az EU kohéziós politikája keretein belül 86 milliárd EUR-t (a strukturális alapok költségveté-

⁵³ Zöld könyv: Kihívásból lehetőség: az európai uniós kutatás és innováció finanszírozás közös közös stratégiai kerete felé Brüsszel, 2011.2.9.COM (2011)48 végleges

⁵⁴ EIT= Európai Innovációs-és Technológiai intézet, amely a világszínvonalon is meghatározó innováció elősegítése érdekében közös platformot kínál a felsőoktatásban, kutatásban és az üzleti életben működő szervezetek számára.

⁵⁵ Zöld Könyv :Európai Kutatási Térség, új perspektívák, Brüsszel 4.4.(2007)161 végleges 1.pont. Újabb pillantás az Európai kutatási térségre

⁵⁶ A Strukturális Alapok rendeltetése a felzárkóztatáson kívül a regionális versenyképesség és a foglalkoztatás növelése, valamint a határokon átnyúló európai területi együttműködés menedzselése. Az innovációban lemaradt országok számára a K+F tevékenység elősegítésére jelentős támogatás nyújtható.

⁵⁷ A Strukturális Alapoktól függetlenül a Maastrichti szerződés állította fel a Kohéziós Alapot, amelynek a rendeltetése az EU azon kevésbé fejlett államainak támogatása, amelyek vásárlóerő paritáson mért egy főre jutó CNP-nem éri el az uniós átlag 90%-át.

⁵⁸ Horváth Zoltán. Kézikönyv az Európai Unióról, nyolcadik átdolgozott kiadás, Budapest, HVG ORAC, 2011, 674. old:

sének 25 %-a) fordította 2007 és 2013 között a regionális gazdasági és innovációs képesség növelésére.⁵⁹

AD 5 Munkahelyek teremtése

A kutatás és az innováció az EU növekedési és munkahelyteremtési stratégiájának elsőbbségi kérdése. A magán-és közfinanszírozás uniós mértékének növelése várhatóan 3,7 millió munkahelyteremtését jelenti 2025-ig és az éves GDP közel 800 milliárdos növekedését eredményezi majd.

4)AZ INNOVATÍV UNIÓ PROGRAM TÍZ LEGFONTOSABB ÖSSZETEVŐJE: ⁶⁰

A) A finanszírozás javítása,a HORIZONT 2020 program

A Bizottság intézkedéseket tesz a finanszírozáshoz jutás javítására.⁶¹ E körbe tartozik a kockázati tőke országhatárokon átívelő szabályozási keretének kialakítása. Az Európai Bizottság az Európai Beruházási Bankkal együttműködve előirányozta a kockázat megosztási pénzügyi mechanizmushoz hasonló EU-szintű rendszerek nagyobb mértékű igénybevételét.

A HORIZONT 2020 program – a kutatás és innováció finanszírozása, amely a 2014 és 2020 közötti időszakban program segíti a finanszírozás javítását különösen fontos szerepet fog játszani.⁶² A HORIZONT 2020 program jelen tanulmány V.fejezetében részletes kifejtésre kerül.

B) Az európai innovációs partnerségek

Az európai innovációs partnerségek (pl. az egyetemek és vállalatok között) az érintetteket – európai, nemzeti és regionális szintűeket, köz- és magánszektorbelieket egyaránt – olyan jól meghatározott célok mögé sorakoztatják fel, amelyek az előttünk álló társadalmi kérdések megoldását ígérik, egyúttal pedig annak lehetőségét is magukban hordozzák, hogy Európa az adott szakpolitikai területen világelsővé váljon. A partnerségek ösztönzik a kutatást és a technológiafejlesztést (K+F), összehangolják a pénzeszközök felhasználását, felgyorsítják a szabványosítást, és mozgósítják a szükséges keresletet. A Bizottság a finanszírozási kedv fellendítése érdekében ezekhez a partnerségekhez kezdeti finanszírozást biztosít.

C) Innovációs eredménytábla

A Bizottság **huszonöt mutatóból kialakította „az innovatív Unió eredménytábláját”,** és ellenőrző listát állított össze a sikeres innovációs rendszerek jellemző tulajdonságairól. Tovább lépésként egy olyan új mutató kidolgozása a cél, amely a gyorsan növekvő, innovatív

⁵⁹Zöld könyv Kihívásból lehetőség:az európai unios kutatás és innováció finanszírozásközös közös stratégiai kerete felé Brüsszel, 2011.2.9. COM(2011)48 végleges.Az európai uniós kutatás-és innovációfinanszírozás és kezdeményezések a jelenlegi programozási időszakban(2007-2013)

⁶⁰ Europa Press releases-Innovatív Unio http://europa.eu/rapid/press_release_IP-10-1288_hu.htm

⁶¹ Már 2013-ban az EU költségvetésének,7,41 %-át költi innovációra

⁶² A Horizont 2020 az Uniónak a kutatás és innováció 2014 és 2020 közötti időszakban történő finanszírozására szolgáló új programja. A forrásokból (az adott időszak alatt hozzávetőleg 80,2 milliárd euróból) kutatóintézetek, egyetemek, innovatív magánvállalkozások és kisvállalkozások részesülhetnek.

vállalkozásoknak a gazdaságból való részesedését méri. A Bizottság emellett támogatást fog nyújtani egy, az egyetemek független rangsorolását biztosító rendszerhez is.⁶³

D) A már folyamatban lévő kutatási kezdeményezések megerősítése

A már folyamatban lévő kutatási kezdeményezések (pl. a nanotechnika, klímakutatás, űrkutatás terén) megerősítése érdekében a Bizottság javaslatok alapján kiépítik az Európai Kutatási Térséget. 2014-ig. Ennek eredményeképpen javul az európai és a nemzeti szintű kutatópolitikák összhangja, csökken a bürokrácia, és – egyebek mellett a nyugdíj jogosultságok másik tagállamba való átvitelének lehetővé tételével – egyszerűsödik a kutatói mobilitás. A lehető legnagyobb mértékben nyilvánosan is hozzáférhetővé válnak a közfinanszírozásból végzett kutatások eredményei.

A tervbe vett nyolcadik keretprogram az Európa 2020 stratégia megvalósulását fogja támogatni. Az Európai Kutatási Tanács és az Európai Innovációs és Technológiai Intézet tovább fejlődik. A Bizottság a Közös Kutatóközpont bevonásával megerősíti a szakpolitikai döntés-előkészítés tudományos alapjait.

E) a Bizottság 2011-ben európai tervezési testületet hoz létre, és bevezeti a „kiváló európai terv” minősítést.

F) Közszektor és társadalmi innováció

A Bizottság 2011-ben **nagyszabású kutatási programot kezdeményezett a közszektor és a társadalmi innováció kapcsolatáról**, és útjára indította „az európai közszektor innovációs eredménytábláját”.⁶⁴ Ezen túlmenően azzal a céllal, hogy a társadalmi innovációval foglalkozó szakemberek munkájához szakértői háttérrel biztosítson, európai kísérleti kezdeményezést indított a társadalmi innováció területén, és javasolta, hogy az Európai Szociális Alap programjai jobban összpontosítsanak a társadalmi innováció kérdéskörére.

Az innováció nemcsak a kutatás-fejlesztés terén, hanem más területen is kulcsfontosságú a szakemberek szerint, így a környezetvédelem, az éghajlati változások hatásainak ellensúlyozása, a vidékfejlesztés és a mezőgazdaság vonatkozásában is.⁶⁵

G) Innovatív termékek és szolgáltatások bevonása a közbeszerzésbe

A Bizottság javasolja, hogy a kormányok külön keretet különítsenek el **az innovatív termékekre és szolgáltatásokra irányuló közbeszerzésre**. Ezzel a közszolgáltatásokat javító innováció számára éves szinten legalább 10 milliárd euró értékű beszerzési piac jönne létre. A

⁶³ Az Innovatív Unió **eredménytáblája az európai innováció olyan fontos mutatóit tartalmazza, mint a high tech termékek aránya az össztermelésben, szabadalmi bejelentések száma országonként, a GDP-ből az innovációra fordított összeg.**

⁶⁴ Az Európai Unió minden évben innovációs eredménytáblát (European Innovation Scoreboard) tesz közzé, amely tartalmazza az EU, az EU államok és versenytársaik innovációs mutatóit. A Közszektor innovációs eredménytáblája az állami tevékenységre helyezi a hangsúlyt

⁶⁵ Zöld könyv Kihívásból lehetőség: az európai uniós kutatás és innováció finanszírozásának közös stratégiai kerete felé Brüsszel, 2011. 2. 9. COM(2011) 48 végleges. Az európai uniós kutatás- és innovációfinanszírozás és kezdeményezések a jelenlegi programozási időszakban (2007-2013) 4. p. Az európai uniós kutatás – és innovációfinanszírozás közös stratégiai keretei felé

Bizottság emellett iránymutatással is fog szolgálni a különböző tagállamokban működő ajánlatkérők közös beszerzéseikhez.

H) Szabványalkotás felgyorsítása

A műszaki átjárhatóság biztosítása és az innováció ügyének segítése érdekében a Bizottság 2011 elején **jogalkotási javaslatot terjesztett elő a szabványalkotás felgyorsítására és korszerűsítésére.**

Mind a fogyasztók mind a kis és közepes vállalatok számára egyaránt fontosak a szabványok, amelyek egyenlő versenyfeltételek biztosításában jelentős szerepet játszanak.⁶⁶ Az új és már meglévő termékek szolgáltatások, folyamatok, rendszerek, alkalmazások és hálózatok közötti interoperabilitás biztosításában segítenek a szabványok.⁶⁷

I) Jogi szabályozás korszerűsítése.

A szellemi tulajdonra vonatkozó európai szabályozás korszerűsítésre szorul. Az Unió Szabadalom tervezett bevezetésével a vállalkozások 250 millió eurót takaríthatnának meg évente. A Bizottság közeljövőben megvalósuló célkitűzései közé tartoznak az alábbi munkálatok:

- újra megkezdődtek az európai uniós szabadalom kidolgozásának munkálatai⁶⁸
- napirenden van az egységes európai szabadalmi bíróságok felállítása,⁶⁹ kidolgozzák a - szellemi alkotások értékelésének (az anyagi érték meghatározása) módszertanát.⁷⁰

J) Strukturális alapok,⁷¹ állami támogatások jobb felhasználása

A Bizottság segíti tagállamokat a 2007-től 2013-ig terjedő időszakban a strukturális alapokból kutatásra és innovációra fordítható 86 milliárd euró hatékonyabb felhasználásában, a strukturális alapok 2013 utáni szabályozására vonatkozó javaslataiban nagyobb hangsúlyt

⁶⁶ A szabványok olyan innovációbarát piac létrehozását is elősegíthetik, amely bátorítja az innovációt, és eközben elkerüli a különböző tartalmakhoz való hozzáférést esetlegesen korlátozó rendszereket. A platformok és berendezések közötti interoperabilitás nélkülözhetetlen

⁶⁷ „Zöld Könyv (Green Paper) A kulturális és kreatív iparágak potenciáljának felszabadításáról; Európai Bizottság, Brüsszel, 2010. 4. 27. COM(2010)183 végleges. Kulturális sokszínűség, digitális váltás és globalizáció: a kulturális és kreatív iparágak fejlődésének további mozgatórugói

⁶⁸ A Tanács 2011/167/EU határozata (2011. március 10.) az egységes szabadalmi oltalom létrehozásának területén megvalósítandó megerősített együttműködésre való felhatalmazásról, HL L 76, 2011. 3. 22., 53

⁶⁹ A szabadalmakkal kapcsolatos jogvitákat jelenleg különböző nemzeti bíróságokon kell rendezni. Túl azon, hogy ezek a jogviták rendkívül költségesek és időigényesek, a széttagoltság azzal is fenyeget, hogy különböző tagállamokban eltérő ítéletek születnek, ami jogbizonytalansághoz vezet.

⁷⁰ „valorizáció” ebben az összefüggésben az immateriális javak számviteli értékelésére utal, valamint arra, hogy több lehetőség nyíljon a szellemi tulajdon-jogok jobb hasznosítására és finanszírozási lehetőségek bevonására. E kérdés alapos körülményéhez a Bizottság egy átfogó értékelést kezdett, amelynek keretében szakértői csoportot hozott létre és megvalósíthatósági tanulmányt is készített.

⁷¹ A strukturális alapok feladata az Unión belül fejlettségi különbségek mérséklése: Ezen belül 2007 és 2013 között a strukturális alapok fő célja a fejlődésben elmaradt azon területek felzárkóztatása, amelynek az 1 főre jutó GDP-je nem éri el az Unió átlagának 75%-át.

helyez az innováció szempontjaira, az állami támogatásokra irányadó keretszabályozást pedig már 2011-ben felülvizsgálták.

5) AHORIZONT 2020 PROGRAM

A)A HORIZONT program általános jellemzése

A Horizont 2020 az Uniónak a kutatás és innováció 2014 és 2020 közötti időszakban történő finanszírozására szolgáló új programja. A forrásokból (az adott időszak alatt hozzávetőleg 80,2 milliárd euróból) kutatóintézetek, egyetemek, innovatív magánvállalkozások és kisvállalkozások részesülhetnek. Célja, hogy az Europa 2020, mint az EU növekedési stratégia célkitűzéseit végrehajtsa, az okos -, fenntartható - és befogadó fejlődés motorjaként szolgáljon Európában, azaz megvalósítsa az Innovatív Unió kezdeményezést.⁷²

Az európai gazdaság minden ágazata hasznát látja majd ennek a programnak, köztük a mezőgazdaság, a halászat, az élelmiszeripar, az egészségügy, a közlekedés és az energiaipar – különösen a megújuló energiaforrások területén –, valamint az információs és kommunikációs technológiák.

A HORIZONT 2020 átláthatósága, a korábbi három keretprogram összeolvasztásával, lényegesen egyszerűbb lesz. Összevonja az FP7. kutatási keretprogramot, a Versenyképesség és Innovációs Program innovációs elemeit (CIP) és az Európai Innovációs és Technológiai Intézet (EIT)célkitűzéseit.⁷³

A HORIZONT 2020 program prioritásait három alprogram és annak részei alkotják.⁷⁴

--Kiváló tudomány, (Excellent Science Base)

--Ipari vezető szerep, (Industrial Leadership and Competitive Framework)

--Társadalmi kihívások, (Tackling Societal challenges)

Kiváló tudomány

Az Európai Kutatási Tanács (EKT)⁷⁵ célja, hogy hosszú távú, vonzó finanszírozást nyújtson az úttörő, magas kockázattal járó, ám magas megtérülést ígérő kutatási tevékenységeket végző

⁷² **Regulation - COM(2011) 809**; Proposal for a Regulation of the European Parliament and Council establishing Horizon 2020

⁷³ **Rules for Participation and Dissemination - COM(2011) 810** ; Proposal for a Regulation of the European Parliament and Council laying down the rules for the participation and dissemination in Horizon 2020

⁷⁴ **Specific Program - COM(2011) 811**; Proposal for a Council Decision establishing the Specific Programme implementing Horizon 2020

kiváló és dinamikus kutatók és kutatócsoportok számára. Az EKT nem határoz meg előre prioritásokat, így alulról felfelé építkeznek, a kutatók elképzelései szerint.

A projekt pedig nagy európai kutatási infrastruktúrák létrehozását, működtetését vagy a már meglévők bővítését, fejlesztését támogatja.

A Jövőbeni és Feltörekvő Technológiák⁷⁶ (JFT) célja a merőben új technológiák kifejlesztésének elősegítése a tudományos alapokon nyugvó, nagy kockázattal járó új ötletek megvalósítási lehetőségeinek feltárásán keresztül. A támogatások támogatják a célorientált, interdiszciplináris kutatói együttműködést. E program keretében több ország kutatóinak multidiszciplináris megközelítésű együttműködését ösztönzik jövőbe mutató technológiák kidolgozása érdekében.

A nagy sikerű Marie Curie Cselekvések⁷⁷ projekt a fiatal kutatók képzését és önálló tudományos munkásságának elindítását célozza. Továbbra is támogatják majd a kutatók képzését, karrierjük fejlesztését és az országok közötti, illetve a köz- és magánszektorok közötti mobilitását. A program nagy hangsúlyt fektet az innovatív és kreatív képzési formákra (pl. ipari doktorátus képzési formára) és a kutatók és innováció területén dolgozók cseréjére.

A világelső, Európában és azon kívül működő kutató számára hozzáférhető Kutatási Infrastruktúra⁷⁸ részprogram alapvető jelentőségű a kutatási alapokon nyugvó innovációban. A projekt nagy európai kutatási infrastruktúrák létrehozását, működtetését vagy a már meglévők bővítését, fejlesztését támogatja.

A program lehetővé teszi továbbá az iparral létrejövő K+F partnerségek kialakítását, a kutatási infrastruktúrák ipari hasznosításának megkönnyítését és az innovációs klaszterek létrehozásának ösztönzését.

-Ipari vezető szerep⁷⁹

A HORIZONT 2020 második nagy célkitűzése az „Ipari vezető szerep”, amely középpontjában a kkv-k állnak. A célkitűzés három nagy beavatkozási területre bontható le.

A vezető szerep az alap- és ipari technológiák területén⁸⁰ célja Európának a világviszonylatban megerősített és megtartott szerepe meghatározott területeken. A program támogatja a kutatást, a fejlesztést és a demonstrációt az IKT, nanotechnológia, biotechnológia, fejlett anyagok, korszerű gyártás és feldolgozás, világűr területén.

A második célkitűzés a piaci hiányosságokat kívánja orvosolni az innovatív pénzügyi eszközök használatán keresztül. A kutatás-fejlesztési és innovációs tevékenységek kockázat finanszírozása⁸¹ magában foglalja mind az adósságfinanszírozó eszközök, mind pedig a tőkefinanszírozó eszközök alkalmazásának lehetőségét. Az előbbi ahhoz szükséges, hogy nőjön a hitel- és garancianyújtás valószínűsége, és hogy megvalósuljanak a kutatási és innovációs szakpo-

⁷⁵ European Research Council and Frontier Research Actions (ERC)

⁷⁶ Future and Emerging Technologies-FET

⁷⁷ Marie Curie Actions-MCA

⁷⁸ Europe Research Infrastructures-RI

⁷⁹ Industrial Leadership and Competitive Framework

⁸⁰ Leadership in Enabling and Industrial Technologies-LEIT

⁸¹ Access to Risk Finance

litikai céljai. Az utóbbi ahhoz szükséges, hogy a sajáttőke finanszírozás elérhető legyen a korai ill. növekedési szakaszban tartó beruházások számára, és hogy lendületet kapjon az EU kockázati tőkepiac fejlődése.

A harmadik különös célkitűzés az Innováció a kis-és középvállalkozásoknál⁸² címet viseli. Célja, hogy ösztönözze a kkv-k innovációs tevékenységét az innovációs ciklus egészén keresztül, és az innováció minden típusának vonatkozásában. Szoros kapcsolatban áll iparspecifikus, uniós ágazati politikákkal.

-Társadalmi kihívások⁸³

Az utolsó, Társadalmi kihívások ímet hordó pillér az EU 2020 stratégiában lefektetett uniós politikai célok megvalósítását tűzi ki célul. A támogatások a következő csoportokra lesznek elérhetők:

1. Egészség, demográfiai változások, jólét,⁸⁴
2. Élelmezésbiztonság, fenntartható mezőgazdaság, tengerkutatás, tengerhasznosítási célú kutatás és biogazdaság,⁸⁵
3. Biztonságos, tiszta és hatékony energia,⁸⁶
4. Intelligens, környezetkímélő és integrált közlekedés,⁸⁷
5. Éghajlatváltozás, erőforrás-hatékonyság és nyersanyagok,⁸⁸
6. Befogadó, innovatív és biztonságos társadalmak.⁸⁹

A fentiekén túl, a Közös Kutatóközpont (JRC) a HORIZONT 2020 szerves részét alkotja, és tudományos-technikai támogatást nyújt az uniós politikák kialakításában.⁹⁰ Szintén fontos szerep jut az Európai innovációs és Technológiai Intézetnek és az EURATOM-nak.⁹¹

Az Európai Innovációs és Technológiai Intézetet (EIT) célkitűzése, hogy megerősítse az EU innovációs képességét, és hogy kezelje a társadalmi kihívásokat a kutatás- oktatás- innováció tudásháromszögét integráló Tudás és Innovációs Közösségeken (KICs) keresztül.

B) A tudomány-technológia-és innovációpolitika finanszírozása

A HORIZONT 2020 hét éves pénzügyi keretet biztosít, amely három kezdeményezést (FP7, CIP, EIT) foglal magában és amelynek megvalósítására összesen 89 milliárd euró áll majd rendelkezésre.

⁸² Innovation in Small- and Medium Sized Enterprises

⁸³ Tackling Societal challenges

⁸⁴ Health, Demographic and Wellbeing

⁸⁵ Food Security and Sustainable Bio-Economy

⁸⁶ Secure, Clean and Efficient Energy

⁸⁷ Smart, Green and Integrated Transport

⁸⁸ Climate Actions and Resource Efficiency, including Raw Materials

⁸⁹ Inclusive, Innovative and Secure Societies

⁹⁰ **Rules for Participation and Dissemination - COM(2011) 810** Proposal for a Regulation of the European Parliament and Council laying down the rules for the participation and dissemination in Horizon 2020

⁹¹ **Regulation – EURATOM - COM(2011) 812** Proposal for a Council Regulation on the research and training programme of the European Atomic Energy Community (2014-18) complementing Horizon 2020

Összehasonlításképpen az Európai Unió 2007–2013 közötti időszakra szóló 7. Kutatás-fejlesztési Keretprogramjában (KFK) 50.521 milliárd euro állt rendelkezésre. Ez volt az Unió idáig⁹² legjobban finanszírozott keretprogramja.⁹³

A HORIZONT 2020 egyes alprogramok költségvetése, előreláthatóan

--27.818 milliárd EUR-t (Kiváló tudomány),

--20.280 milliárd EUR-t (Ipari vezető szerep)

--és 35.888 milliárd EUR-t(Társadalmi kihívások) tesz ki.

A támogatás a kutatástól kezdve a kereskedelemig tartó innovációs lánc különböző szakaszaiban lesz igényelhető többek között olyan projektekre, amelyek a hangsúlyt a társadalmi kihívások kezelésére és az Európai Unió társadalmát érintő problémák megoldására. helyezik (pl. egészség, tiszta energia, közlekedés).

Az Európai Bizottság már megjelentette a HORIZONT 2020 keretprogram első pályázati felhívásait. Az új HORIZONT 2020 programban a következő hét éves időszakban mintegy 70 milliárd eurós támogatáshoz juthatnak a kedvezményezettek. Az első két évben több mint 15 milliárd euró értékben lehet pályázni. A támogatások Európa tudásalapú gazdaságát hivatottak erősíteni, illetve olyan problémák megoldásához nyújtanak anyagi segítséget, amelyek jelentősen befolyásolják az állampolgárok életét.

A HORIZONT 2020 a korábban is rendkívül sikeres ERC-pályázatokra az előző keretprogram 7,5 milliárd eurós költségvetésével szemben 13 milliárd eurót biztosít azzal a céllal, hogy a legtehetségesebb, legkreatívabb kutatók megvalósíthassák ígéretes elképzeléseiket.

C)A 2014évi finanszírozási adatok⁹⁴

Már közzétette első pályázati felhívásait az Európai Bizottság a HORIZONT 2020 program keretében.⁹⁵

2014-ben 7,8 milliárd eurót fordítanak olyan projektek támogatására, amelyek a Bizottság szerint tucatnyi területen teszik majd jobbá az emberek életét. Egészségügyi, digitális, információs biztonság elősegítése és az úgynevezett intelligens városok megteremtése – így sorolja a projektek típusait közleményében az Európai Bizottság. A 7,8 milliárd euró kiválósági alapon nyerhető el, a HORIZONT 2020 három pillére között elosztva.

A Bizottság 2014 évi pályázati felhívása arra is kitér, hogy a Horizont 2020 három pillére épít:

⁹² Közösség történetében eddig ez volt az erre a célra fordított legnagyobb összeg, mondta Zoran Stancic, az Európai Bizottság Kutatási Főigazgatóságának főigazgató-helyettese.

⁹³ A 2007-2013 közötti időszakra szóló 7.keretprogramban előirányzott 50. 521 milliárd Euro, bár az eredetileg tervezett 72,7 milliárdos költségvetés lefaragását jelenti, a 2004. évi árakon számítva 41 százalékos, a jelenlegi árakon 63 százalékos növekedést jelentett.

⁹⁴ **Specific Program - COM(2011) 811**; Proposal for a Council Decision establishing the Specific Programme implementing Horizon 2020

⁹⁵ Piac&Profit Cégblog Horizont 2000;Már lehet pályázni 2012 dec.12.kezdettel

Kiváló tudomány:a program 3 milliárd eurót szán jövőre a tudományos kutatások támogatására, amelyből 1,7 milliárdot Európa ipari vezető szerepének támogatására az ICT, a nanotechnológia, a robotika, a biotechnológia, a korszerű gyártás és feldolgozás, valamint az űrkutatás területein az Európai Kutatási Tanácson keresztül,

Ipari vezető szerep alprogramban további 800 millió euró pedig a fiatal kutatókat segíti majd a Marie Curie-ösztöndíjon keresztül. Emellett 1,8 milliárd euró áll rendelkezésre 2014-ben az ipari kutatás-fejlesztés elősegítésére, a többi között a robottechnika, a nanotechnológia, a biotechnológia és az űrkutatás támogatására.

Társadalmi kihívások alprogramra is jelentős támogatás jut, 2,8 milliárd euró a társadalmi kihívások leküzdését hivatott elősegíteni. Ide tartozik a többek között a finanszírozás az éghajlatváltozás, erőforrás-hatékonyság és nyersanyagok; a befogadó, innovatív és biztonságos társadalom területein. a biogazdálkodás, az egészségügyi, mezőgazdasági, energiaügyi kutatások támogatása vonatkozásában.

RÖVID ÖSSZEFOGLALÓ

Az Európa 2020 projekt az Európai Unió gazdasági, szociális, kulturális, fejlődését egészében meghatározó 2020-ig tartó programja, amely a 2000-ben meghirdetett Lisszaboni stratégia továbbfejlesztését jelenti., célkitűzései: *a kutatás-fejlesztés feltételeinek javítása; a képzettségi szint javítása; a 20-64 éves korosztály foglalkoztatottságának 75%-ra emelése; az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának csökkentése; és a szegénység csökkentése.*

Az Európa 2020 Stratégia hét zászlóshajó kezdeményezést tartalmaz, amelyből a különösen fontos az „Innovatív Unió” program, amelynek a célja az innováció és kutatás finanszírozási feltételeinek javítása. Pozitív változás már 2009-ben tapasztalható, volt, amikor az EU 27 tagállama együtt a GDP több mint 2%-át költötte innovációra.

A szellemi tulajdon-jogok korszerű, integrált európai rendszere jelentős mértékben hozzájárul a növekedéshez, a fenntartható munkahelyteremtéshez és gazdaságunk versenyképességéhez, azaz az Európa 2020 és az éves növekedési jelentés fő célkitűzéseihez, amelyek megvalósítása elengedhetetlen ahhoz, hogy az EU sikeresen kilábaljon a gazdasági és pénzügyi válságból.

Az EURÓPA 2020 és az Innovatív Unió látványos célkitűzései megvalósítását és finanszírozását hatékonyan támogatja a HORIZONT 2020 Program.. Ennek köszönhetően a kutatás-fejlesztésre és innovációra fordított kiadásokhoz nyújtott állami hozzájárulások összege a 2005 évi 6,2 milliárd EUR-ról 2010-re 10,9 milliárd EUR-ra nőtt.